

«Azidoa eta bahiketak» Irakeko errebelde kurdu eta xiiten kontra

Kurdistanen «lurralde liberatu» bat kontrolpean dute altxatuek

Erreboltak tinko dirau ipar eta hego Iraken. Kurduak goikaldean nagusi diren artean, hegoaldeko xiitak Najaf eta Karbala hiri sailduetaz jabetu dira. Bagdad edozein metodoz baliatzen ari da matxinada zapuzteko. Iparrean azidoaz; beste muturrean, Abdul Kasem Al Jui lider xiita bahituz.

JOSE MARI PASTOR / DONOSTIA

‘Irakeko Iraultza Islamikoaren Asanblada Gorena’ oposizioko taldearen arabera, helikoptero irakiarrek azidoa jaurti dute Kirkuk hiri gainera. Ipar Irakeko eskualde hau gerrila kurduaren eskuetan dago. IRNA agentzia iraniarrak, bestalde, alde horretan jana, botikak eta beste giza laguntza mota batzuk falta direla jakin erazi du. Iturri honek esan duenez, tropa irakiarrek blokeatu egin dute Kirkuk ingurua errebeldeak jakin eta beste mediorik gabe uzteko.

Hego Irakeko egoera ez da hobe. Bagdad-eko armadak Abdul Kasem Al Jui *ayatollah* bahitu duela salatu du Mohamad Husein Fadlallah ‘Hizbulah’ iraniarren aldeko talde islamiko integristako buruak. Al Jui-k zortzi partaideren batzorde bat osatu berria du Irakeko komunitate xiitarren arazoetaz arduratzeko.

Iranek ukatu egin du Irakeko matxinatuen atzean dagoela. Ali Jamei iraneko lider izpiritualaren adierazpenen ondoren —«Saddam Hussein-ek boterean irautea Islam eta musulman guztien interesen kontrako da»— beste erlijioso bi mintzatu dira irakiar mandatariaren kontra. Gaur ostiralez, Iraneko mezkitetan musulmanek otoitz egingo dute «gobernu irakiarrek herriaren kontra egin dituen krimenak salatze».

Jugoslaviako Lehendakaritza
‘normaltzen’ hasi da.

DONOSTIA

Serbiako Asanbladak Kosovoko ordezkari berria aukeratu du, errepublika honetako lurralde autonomoa lehendakaritza kolektiboan egon dadin. Jugoslaviako agintaritzak hau, bestalde, lehenengoz elkartu da aurreko asteko krisialdiaz geroztik.

Sejdo Bajramovic-ek, Riza Sapundziju-ren hutsunea beteko du. Azken hau kargutik kanpo utzi zuen Serbiako legebiltzarrak, Gobernu federalean armadaren eskusartzearen kontrako botua eman eta gero. Aukeraketaren ondoren, Montenegro eta Voivodina-ko ordezkariak falta dira lehendakaritzan, aginte federalak ez bait du onartu Joric joateko aurkeztutako dimisioa.

‘Peshmerga-k’, Irakeko gerrilari kurduak, artxiboko irudi batean.

Kurdistan askea

Irakeko Kurdistan-eko zati handienak askatuta eta kurdien kontrolpean dago, exilioko iturriek diotenez. Eskualdean kurduak dute jadanik de facto gobernu. Hau egia bada, mende honetan lurralde kurdu aske bat esistitzen den bigarren aldia.

■ Estatutik gabeko herririk handienetakoa da Kurdistan, 25 milioi biztanle inguru bost estaturen artean banatuta. Izaera politiko propioa errekonozitu zitzaizen lehen aldia I. Mundu Gerraren ondoren izan zen. Inperio Otomanaren amaiera markatu zuen 1918ko Sevres-eko akordioak autonomia lokala agindu zuen kurduentzat, baina ez zen bete egitasmo hura.

1920an, Ekialde Erdiko mapa berriro diseinatu zuen beste akordio batek, Lausanne-koak, eta horretan ez zegoen jadanik kurdien autonomiari buruzko inolako aipamenik.

■ Berehala hasi ziren protestak Kurdistaneko hiru zati

nagusiak zeuden estatuetan. Turkian (gaur egun 12 milioi inguru kurdu) hiru errebolta handi izan ziren II. Mundu Gerra arte: 1925, 1930 eta 1937an. Irak-en (4 milioi gaur) kolonizatzaile britainiarrek Aire Armadarekin lau altxamendu erreprimitu zituzten Kurdistanen 1922tik 1930eraino. Iran-en (8 milioi gaur) beste errebolta txanda bat erreprimitu zituzten 1920tik 30eraino.

■ II. Mundu Gerraren ondoren, estatu kurdu independente bat esistitu izan: Mahabad-ekoa. Iraneko Kurdistanen dagoen Mahabad hiriarren inguruan sortu zen «estatu» hau 1946an, Soviet Batasunaren hasierako laguntzaz. Babes hori, hala ere, berehala amaitu zitzaizen, eta 10 hilabete baino ez zituen iraun independentzia saio horrek.

■ Geroztik, ezer gutxi, errepresioa ez bada. Iraken autonomia moduko bat izan dute zenbait epetan 1970tik 1985a arte. Baina «askatasun» une labur horiek errepresio gogorrek ere izan ditu Bagdadek.

Labainak berriz mintzo Israel eta lurralde okupatuetan

DONOSTIA

Bortizkeria nagusitu egin da azken orduotan Israelen eta Gazah eta Zisjordaniako lurralde okupatuetan. Golkoko gerra amaitu ondoren bultzatu den elkarizketa giroa ez da oraindik isladatu israeliar eta palestinarren arteko harremanetan.

Azken 24 orduetan israeliar bat eta palestinar bat hil dute alde honetan; neskato israeliar bat harrikatu eta langile palestinar batek soldadu israeliar bi eraso eta zauritu egin ditu labaina eskuan.

Palestinar batek Mordejai Roijman 70 urteko israeliarra hil

du Hedera hirian, Tel Aviv-etik 50 kilometrotara. Gizon edade-tuaren gorpua asteazken gauean aurkitu zuten bere almagazenean. Roijman bertara joan zen balizko bezero palestinarrekin altzari batzu erakusteko eta hortxe aurkitu dute zerraldo, bularrean bi zartada emanda. Roijman-en aita ia leku berean akabatu zuen palestinar batek duela 50 urte.

Jan Iunes herriaren nazionalista arabiarrek Ramez Barjab tirokatu eta hil dute israeliarren salatario zelakoan. Beste langile palestinar batek soldadu bi zauritu ditu larriki labanakada batez Tel Aviv inguruan.

Errepresioa Turkian kurdien urte berriaren ospakizunean

ANKARA

Kurdien urteberri eguna atzo ospatzen zela eta, manifestaldi ugari izan ziren Turkiako Kurdistan-en, eta gogor eraso zituzten segurtasun indar turkiarrek. *Newruz* eguna —urteberri kurduentzat— ospatu egin zuten atzo Turkian kurduak, urte luzez debekatuta egon eta gero. Kurduentzat, urtea udaberriaren hasten da eta, ohituraren arabera, atzo hasitakoa beren kondaira bereziko 2063 urtea da. Sinismen hauek aparte, kurdu gehienak musulman sunitak dira gaur egunean.

Turkiako hegoekialdean manifestaldi ugari izan ziren. Nausayibin hirian, Siriarekin mugan, hildako bat egon zen, eta Diyarbakir-eko uni-

bertsitatean 15 ikasle atxilotu zituen polizia. Iaz, unibertsitate horretan *Newruz* jaiean ekintza erreibindikatiboa egin zuten eta ikasle batek bere burua sutan erre zuen protesta bezala. Aurretik Ankara hiriburuko turkiarrek bertan ere protesta egin dute ikasle kurduak eta atzo 40 lagun atxilotu egin zituen polizia turkiarrek. Manifestaldietan Kurdistaneko Langileen Alderdiaren (PKK) aldeko oihuak entzun ahal izan ziren. PKK taldea gerrila bat da eta bere liderra, Abdullah Ocalan ‘Apo’ Siriari bizi da exilioan. 1984tik borroka armatuari ekin zion Turkian PKK-k. Ordudun 5.000 pertsona inguru hil egin dira. Kurdistan osoan suak piztuta egon ziren atzo, horrela ospatu ohi bait da *Newruz* jaia.

Golkoaren golkoan

SENEGALeko 92 soldadu hil ziren atzo hegazkin istripu batean Arabia Saudian. Senegalek ere parte hartu izan du Golkoko nazioarteko indar militarren koalizioan, 500 urekin, eta talde horren parte ziren hegazkin honetakoak. Dirudienez, musulmanak ziren soldadu afrikarrak eta Meka-ra zihoazen peregrinazioan. Hiru soldadu bizirik atera zituzten hondakinetatik.

JORDANIAri laguntza etetearen alde agertu da Estatu Batuetako Senatua. Hussein erregeak Iraken alde hartu izan zuen jarrerarengatik. George Bush lehendakariak «malgutasuna» eskatu zien senatoreei, baina eskaerak ez zuen eraginik izan. 1991rako, 55 milioi dolarreko laguntza prest zuten Estatu Batuek (20 milioiko laguntza militarra barne)

BANKETXE europarrei oharra egin die Kuwaitek, Iraken diru fondoak geldiarazita mantentzen dituzten. Suitza eta Estatu Batuetako bankuetan irakiarrek dirua mugitzen ari direla dakitela adierazi dute. Iraken helburua, Kuwaiten salatu dutenez, sare sekretu bat finantzatzea izan daiteke, «ekintza terroristak ordaintzeko».

IRAKen artsenal kimikoa suntsitu egin behar dela errepikatu dute Estatu Batuek. Nazio Batuetan sueten definitiboa ezarriko duen Segurtasun Kontseiluaren erabaki bat erre-daktatzen ari dira, eta horretarako iparramerikarrek ezarri nahi dituzten baldintzen artean, arma kimiko guztiak ezabatzearena dago.

MUGARIK Gabeko Medikuek elkartek Irak barneko premia larrien berri eman du Parisen. Erakundeko ordezkaritza bat hamar egunez egon da Iraken eta egoera dramatikoak ikusi du bertan. Ezinbestekoa da lehenbailehen da energia hornikuntzak hobetzea, bestela okerrera jo dezaie hondamendiak. Janari eta osasun azpiegiturak daude txartoen Iraken, MSFren arabera.

LIBANO hegoaldean bi pertsona hil zituen Israeleko Armadako patruila batek. Hezbollah milizia xiitako partaideak zihoazen auto baten kontra tiro egin zuten israeliarrek, eta Hezbollah-ko kide bat hil, beste bat zauritu eta bigarrenaren ama ere hil zuten.